

"נתן סלע ליטול שקל - חייב שני קולבונות". - אמר רבי לעזר: דרבי מאיר היא, דרבי מאיר אמר: אחד - שקל שהוא נותן, ואחד - (סלע) [שקל] שהוא נוטל. - רב אמר: דברי הכל היא. אחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדבר תורה. - על דעתיה דרב, שלשה קולבונות אינון? - אתא רבי ירמיה, רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: שלשה קולבונות אינון. אחד - שקל שהוא נותן, ואחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדבר תורה.

אור ל'שרים

קולבונות בעמלה בעד פריטת הסלע לשני שקלים.

ומציעים בעיה: על דעתיה דרב - על דעתו של רב (לפי דעת רב שאמר, שלחכמים הנותן סלע ונוטל שקל - חייב שני קולבונות), שלשה קולבונות אינון? - האם לרבי מאיר הנותן סלע ונוטל שקל - חייב שלושה קולבונות, שבנוסף לשני הקולבונות שהוא חייב בהם כמו לחכמים, הוא חייב עוד קולבון אחד, שהרי לרבי מאיר אפילו הנותן שקל בפני עצמו - חייב קולבון מן התורה? (שאינו מסתבר לומר, שרבי מאיר מקל יותר מחכמים בחיוב הקולבונות בעד פריטת הסלע לשני שקלים, שחכמים מחייבים שני קולבונות, ורבי מאיר אינו מחייב אלא אחד)

ומציעים מסורת (כדי לפשוט את הבעיה): אתא - בא רבי ירמיה (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור השלישי והרביעי) ואמר בשם רבי שמואל בר רב יצחק (אמורא בדור השלישי) שאמר בשם רב: שלשה קולבונות אינון - הם לרבי מאיר, שרבי מאיר סובר, שהנותן סלע ונוטל שקל - חייב שלושה קולבונות. אחד - שקל (נראה שצריך לומר: 'סלע') שהוא נותן, ואחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדבר תורה - הוא חייב קולבון אחד בשביל הסלע שהוא נותן להקדש, והוא חייב עוד קולבון אחד בשביל השקל שהוא מקבל בחזרה מההקדש, שכשהוא נותן סלע להקדש והגובר מחזיר לו שקל, נמצאו שתי פעולות כאן, לכן חייב לתת שני קולבונות בעמלה בעד פריטת הסלע לשני שקלים, והוא חייב עוד קולבון אחד, שהרי לרבי מאיר אפילו הנותן שקל בפני עצמו - חייב קולבון מן התורה (על פי 'תוספתא כפשוטה'). - אף על פי שלדעת רב, רבי מאיר מחייב שלושה קולבונות, המשנה שאמרה, שחייב שני קולבונות, היא אף לשיטת רבי מאיר, כיוון שרב מפרש, שלא באה המשנה ללמד אלא כמה קולבונות הוא חייב בעד פריטת הסלע לדברי הכל, ולא התייחסה למחלוקת בעניין חיוב קולבון מן התורה).

בתוספתא שקלים א, ח שנו: הנותן סלע ונוטל שקל - חייב שני קולבונות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: קולבון אחד.

במשנה שנינו: "נתן סלע ליטול שקל - חייב שני קולבונות".

מציעים זיהוי למקור התנאי: אמר רבי לעזר (רבי אלעזר בן פדת, אמורא בדור השני): דרבי מאיר היא - של רבי מאיר היא (המשנה שאמרה, שהנותן סלע ונוטל שקל - חייב שני קולבונות, היא בשיטתו של רבי מאיר), דרבי מאיר אמר: הנותן סלע ונוטל שקל - חייב שני קולבונות (כמו ששנו בתוספתא): אחד - שקל שהוא נותן, ואחד - (סלע) [שקל] (תוקן כמו שהוא ב"שרידי הירושלמי" ובנוסח הבבלי של מסכת שקלים) [שהוא נוטל] (נראה שצריך לומר כאן: 'אחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדבר תורה', כמו שהוא בטעות בדברי רב להלן) - הוא חייב קולבון אחד בשביל השקל שהוא מקבל בחזרה מההקדש, וקולבון זה הוא עמלה בעד פריטת הסלע לשני שקלים, והוא חייב עוד קולבון אחד בשביל השקל שהוא נותן להקדש, ובקולבון זה הוא חייב מן התורה. ולכן המשנה בשיטת רבי מאיר (אבל לשיטת חכמים החלוקים על רבי מאיר, אינו חייב אלא קולבון אחד בעמלה בעד פריטת הסלע לשני שקלים).

ומציעים דעה מנוגדת: רב (אמורא בבלי בדור הראשון, מגדולי האמוראים) אמר: דברי הכל היא - המשנה שאמרה, שהנותן סלע ונוטל שקל - חייב שני קולבונות, דברי הכל היא, שאף חכמים החלוקים על רבי מאיר מודים בזה שחייב שני קולבונות (בניגוד לדעתו של רבי אלעזר שאמר שהמשנה בשיטת רבי מאיר). ומסבירים: אחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדבר תורה (כך הוא גם ב"שרידי הירושלמי" ובכתב יד הבבלי. ובדפוס ונציה הבבלי: 'אחד - שקל שהוא נותן, ואחד - שקל שהוא נוטל, ואחד - לדברי תורה', והוא אשגרה בטעות מלהלן. במסירה שלפנינו הושלם 'נותן ואחד שקל שהוא' על ידי מגיה. אך נראה שצריך לומר כאן: 'אחד - סלע שהוא נותן, ואחד - שקל שהוא נוטל', כמו שהוא בטעות בדברי רבי אלעזר לעיל) - הוא חייב קולבון אחד בשביל הסלע שהוא נותן להקדש, שהרי אינו נותן שקל, והוא חייב עוד קולבון אחד בשביל השקל שהוא מקבל בחזרה מההקדש, שכשהוא נותן סלע להקדש והגובר מחזיר לו שקל, נמצאו שתי פעולות כאן, לכן חייב לתת שני